

СЪВЕТ ЗА ЕЛЕКТРОННИ МЕДИИ

ПРОТОКОЛ

№ 95

от заседание, състояло се на 27.11.2002 г.

ПРИСЪСТВАЛИ: Анна Хаджиева, доц. Георги Лозанов, доц. д-р Лилия Райчева, доц. д-р Маргарита Пешева, Мария Стефанова, Райчо Райков, Стефан Димитров, Тома Иванов, Юлиана Тончева.

ОТСЪСТВАЛИ: няма.

ДНЕВЕН РЕД:

1. “ СЕМ – Една година по-късно” – пресконференция по повод 1 година СЕМ.

Начало на заседанието 11,15 часа, водено от доц. д-р Маргарита Пешева, председател на СЕМ, протоколист - Михаела Йоргова.

ПО ТОЧКА ”ПЪРВА”:

Маргарита Пешева откри пресконференцията по повод една година СЕМ. Радва се, че вижда представители на всички по-големи печатни медии, на всички големи неправителствени организации в областта на медиите. Чест за Съвета е, че са почели пресконференцията.

След поздравлението Маргарита Пешева представи отчетния доклад, като в началото направи кратко въстъпление. За една година СЕМ е извървял един дълъг път. В раздадения на присъстващите отчетен доклад са подадени само фактите, тъй като професионалният морал на Съвета е, че оценката и анализът се оставят на специалистите в областта на медиите – медийните репортери, водещите в големите електронни медии. Тяхна трябва да бъде преценката дали Съветът е успял - в какво и доколко. Началото не е било лесно, но регулацията в България не е “навършила първите си седем години”, тя едва “е пресякла стартовата линия”. Най-важните дейности на всеки регулационен орган са мониторингът, регистрацията и лицензирането.

По-нататък Маргарита Пешева изложи последователно дейностите на СЕМ в областите, предсавени в доклада. (Отчетният доклад “СЕМ – 1 година по-късно” е приложен към Протокол № 95). В областта на мониторинга СЕМ е извършил 21 общи и специализирани видове мониторинг на програмите на телевизионни- и на радиооператори. Същевременно са съставени 127 акта за нарушение, а в процедура са още 25 акта, в резултат на което Съветът е издал 56 наказателни постановления, а е прекратил по професионални причини 51 постановления. В резултат на всичко това в Републиканския бюджет са постъпили 24 000 лв. до момента. Що се отнася до регистрацията, това е нова дейност и, както е известно, с последните поправки в ЗРТ всички оператори, излъчващи по кабел са преминали към регистрационен режим. СЕМ успешно е пререгистрирал всички 186 оператори, произвеждащи програми, излъчвани по кабел. СЕМ е променил търговските марки на няколко оператори. В областта на лицензирането Съветът е приел успешно процедура за предстоящите конкурси, подготвил е критерии и условия, но конкурсите са били

осуетени с новата задача, която Народното събрание е възложило като мандат на СЕМ и КРС – изработване на Стратегия за развитие на радио- и телевизионната дейност. Стратегията е факт и всички присъстващи са били на поредните пет публични дискусии, организирани от Съвета. Стратегията е получила одобрението на професионалната общност с всички критични бележки. Съветът е направил една голяма крачка напред в областта на решенията и становищата относно професионалните стандарти. За една година СЕМ е издал 16 такива решения и становища, в които се правят някои уточнения по важни професионални стандарти, което помага в по-доброто и коректно прилагане на ЗРТ. Една от най-важните дейности на СЕМ е, че неговата работа е станала повече публична, прозрачна. Станала е по-отворена към гражданския сектор, към неправителствените организации в областта на медиите. СЕМ е провел 11 публични дискусии по важни медийни казуси, като 5 от тях са свързани само с представянето и обсъждането на проекта за Стратегия за развитие на радио- и телевизионната дейност. Същевременно през цялата година в Съвета са се провеждали десетки работни срещи, като в отчетния доклад е представена една много малка част от многобройните срещи, които са проведени с представители на медиите, с граждани, със засегнати лица от някои медии, т.е. в СЕМ са се провеждали най-разнообразни срещи. Съветът е имал разнообразна дейност по чл. 32 от ЗРТ. Още в началото на мандата на СЕМ са били представени два експертни доклада относно абонатните такси в Комисията по медии в НС, в които Съветът е предложил друг механизъм за събиране на абонатните такси – чрез местните данъци и такси, изхождайки от обстоятелството, че в България има добре развито общинско самоуправление. Няколко пъти СЕМ е представял предложения до Комисията по медии, свързани с някои “тесни места” в ЗРТ, с които Съветът се е сблъскал, при прилагането на ЗРТ при практическата си работа. СЕМ е изработил две поредни тарифи за лицензионните и регистрационните такси, като втората тарифа е на разходоориентиран принцип. Тази тарифа все още се задържа от МС и не по вина на Съвета тя все още не е приета. Що се отнася до един от най-продължителните митове, свързани с работата на Съвета, това е митът, свързан с обстоятелството, че повечето решения на Съвета попадат в съда, че съдът се превръща в регулатор на мястото на СЕМ, че измества СЕМ като регулатор, защото приема, че неговите решения са незаконосъобразни. Това, обаче не е вярно. От всичките 144 решения, които СЕМ е взел за една година, само 14 са обжалвани в съда и само 4 решения са отменени от съда като незаконосъобразни. Това са решенията, свързани с предсрочното прекратяване на мандата на Генералния директор на БНТ, Лиляна Попова. Останалите решения, всички жалби по избора на конкурса за избор на генерален директор на БНТ, всички дела са спечелени успешно от СЕМ, т.е. представата, че СЕМ работи незаконосъобразно, че нарушава закона, не отговаря на истината. Няма нищо страшно в това, че има активиране на съдебните дела срещу решения на Съвета, отбеляза Маргарита Пешева. Това показва, че в България има гражданско общество, че радио- и телевизионните оператори имат пораснало самочувствие, че отстояват правата си и използват за това съдебната инстанция. Това е дори уважение към дейността на СЕМ, смята г-жа Пешева. Би било страшно, ако много от 144-те решения ВАС би отменил като незаконосъобразни. Съветът има много активни международни контакти.

Маргарита Пешева не би искала да се спира на тях, тъй като те са подробно описани в отчетния доклад. СЕМ е изправен пред няколко най-важни професионални стандарти. Първата важна задача е свързана с приемането на Стратегията за развитието на радио- и телевизионната дейност, съвместно изработена от двата регулационни органа. След приемането на Стратегията Съветът ще влезе в хипотезата на 31 конкурси. Много важна задача на Съвета е за институционалното укрепване на СЕМ и най-вече старта на регионалния мониторинг, за да могат всички радио- и телевизионни оператори да бъдат поставени при равни условия по отношение на надзора. Засега СЕМ наблюдава най-вече радио- и телевизионните оператори, които излъчват в гр. София. Друга много важна задача е цифровизацията на мониторинга и най-общо, активизирането на дейността на Съвета. Тъй като на този ден изтича мандата на Маргарита Пешева, тя би искала да благодари на членовете на СЕМ, с които общо е създаден екип. Маргарита Пешева отбеляза, че от споменатите по-горе 144 решения на СЕМ, половината са взети с абсолютно мнозинство и само 4 решения са взети с обикновено мнозинство. Работата на Съвета е екипна, за което фактите говорят повече от всякога. Маргарита Пешева благодари на колегите си за много тежкия и труден понякога диалог, защото медийните казуси не предполагат лесни и еднозначни решения. Понякога за всяко едно решение от описаните в доклада, “стоят часове мъчителни дебати” и понякога всички членове са заставали на едната или на другата страна. От името на Съвета Маргарита Пешева би искала да се извини, ако СЕМ е допуснал грешки, но всичко е било в интерес на работата, в интерес на развитието на регулацията. Тя лично е убедена, че регулацията е в помощ на развитие на медийния сектор, че му помага да се структурира и развие, че всяка регулация трябва да се основава на приемственост и на диалог. Затова в отчетния доклад е дадено сравнение с всичко извършено за една година преди СЕМ, от НСРТ. Нека всички присъстващи повярват, че това е само от уважение към дейността на предишния регулационен орган, за да може да се види, че СЕМ не е тръгнал напразно място и, че преди СЕМ, НСРТ е извървял своя път, че е извървял значителен път в областта на лицензирането, който заслужава уважение. Втората ключова дума, от която Съветът се е ръководел, е била думата диалог. Диалог с всички медийни репортери от печатните и от електронните медии, с всички оператори, с всички неправителствени организации в областта на медиите. Маргарита Пешева им благодари за това, че са откликнали на този диалог и всеки път са присъствали на организираните от СЕМ публични дискусии и всеки път са влизали със СЕМ в полемика, което е много важно. За Маргарита Пешева регулацията е дълъг път, тя е една професионална кауза. Радва се, че Съветът е повярвал, че тази кауза има смисъл да се отстоява.

След като благодари на всички **Маргарита Пешева** даде думата за въпроси и изказвания.

На въпрос на Светослава Кузманова, репортер от “Дарик радио”, дали членовете на СЕМ съжаляват за нещо, те отговориха в следната последователност:

- **Маргарита Пешева** изрази съжаление, че не е стартирал регионалният мониторинг. Всички оператори трябва да бъдат равнопоставени по отношение на надзора. Въпросът с регионалния мониторинг е бил от изключителна

важност. Доц. Лилия Райчева е положила огромни усилия, благодарения на които СЕМ е подготвил проект по линия на програма “Фар”, който е свързан с институционалното укрепване на СЕМ. Този проблем Съветът е дебатирал – внасяни са два доклада на заседания на СЕМ за стартирането на регионалния мониторинг.

- **Райчо Райков** приема този стандартен въпрос. Работата в СЕМ е безкрайна и интересна, според него, като за себе си лично съжалява за това, че не е бил достатъчно настойчив в желанието си да се създаде един обществен правен съвет към СЕМ, който би могъл да изиграе една много положителна роля по отношение на “тежките медийни казуси”, както ги е определила доц. Пешева. Новият, вече стар ЗРТ, отпреди една година, с последните поправки е получил същността на един нов закон, изискващ намирането на определени инструменти за прилагането на конкретни негови текстове към конкретни казуси. Медийната практика непрекъснато се изменя, допълва. В медиите работят много умни хора, които успяват да заобиколят закона, факт, който той, като адвокат уважава, като журналист разбира, като член на колективен регулационен орган приема за нормален. Г-н Райков благодари за разбирането от колегите журналисти в продължение на тази година. Първоначално е смятал, че СЕМ придава прекалена публичност на своите заседания, решения, вътрешни съмнения, мотивации при различни гласувания, но смята, че това е помогнало на членовете на Съвета, ако не да бъде особено симпатичен органът СЕМ, поне да не извърши съществени грешки и да не бъде окарикатурен. Смята, че и това не се е случило. Журналистите са били добър “отзвук” на това, което е извършвал СЕМ, а дейността на СЕМ е прилагането на един нов, не достатъчно добре познат закон, от категорията на “специалните закони” и затова г-н Райков благодари. Използва случая да изкаже възхищението си от изключителното трудолюбие на доц. Маргарита Пешева, от това, че в продължение на една година дори не е ползвала болнични. От лично име той ѝ благодари и би искал да ѝ се извини за това, че понякога е бил остър по отношение на “опонирането си с нея”. Но единомушието е ужасяващо, смята г-н Райков.
- **Мария Стефанова**, в продължение на казаното от Райчо Райков, отбеляза, че членовете на Съвета може невинаги да са били единомушни, но не са били малодушни. Тя благодари на колегите си в Съвета, защото тази една година наистина “здроаво са се борили и са работили много упорито”. Някои решения са вземани трудно, но удовлетворението от вземането на такова решение е много голямо. Мария Стефанова благодари и на колегите, отразявали и продължаващи да отразяват работата на СЕМ. Повечето от интервюта и от материалите тя намира за коректни и се надява, че те ще продължат в този дух да работят със СЕМ. Мария Стефанова благодари на доц. Маргарита Пешева за всичките усилия, които е положила, за да стане възможно СЕМ да работи екипно, като колегиален орган, като смята, че това е постигнато. Преди една година е направена анкета с всички членове на СЕМ и тогава е зададен въпрос за книга, която биха взели на самотен остров. Мария Стефанова не си е променила мнението от “миналия 27.11. досега и пак би си взела “Война и

мир”, защото непрестанно се води борба за медийната регулация, която не е лека, но затова пък СЕМ води успешно”.

Иван Такев, член на УС на БНТ, отправи към Маргарита Пешева въпрос във връзка с доклада за одита на пийпълметричната система.

Маргарита Пешева информира присъстващите относно представения предния ден пред Потребителския комитет и пред членовете на СЕМ - Лилия Райчева и Маргарита Пешева, одиторския доклад на г-н Бруно Хенсън. Най-важните изводи от доклада са, че като цяло състоянието на извадката е задоволително. Отчетени са известни отклонения от извадката, отнасящи се най-вече до “брой на домакинствата, до етническа принадлежност и до образование” Отчетени са трудностите с поставяне на аудиометри в ромските семейства и когато извадката не е представителна по етническа принадлежност, веднага тя става непредставителна и по отношение на образованието. Докладът е бил раздаден на всички членове на Потребителския комитет и един екземпляр се намира в СЕМ. Маргарита Пешева поясни, че тъй като в доклада се съдържа “ноу хау” информация, според правилата на одитирането на системата тези доклади не се раздават на медиите, но още същия ден е разпространено съобщение чрез БТА. Най-общо, докладът на г-н Бруно Хенсън е бил добре приет от членовете на Потребителския комитет и не е проявено съмнение по отношение на достоверността на информацията в него. Предстои ново заседание на Потребителския комитет, най-вероятно в средата на м. декември, т.г. и всички изводи и препоръки към Потребителския комитет, отразени в доклада, ще се дискутират.

Лилия Райчева допълни казаното от Маргарита Пешева, като информира, че във връзка с процентите за кабелизиране на населението са се породили известни съмнения по цитирания процент от НСИ, но , както е известно, кабелизацията е процес и ,ако тя отразява някаква снимка в определен момент, това не означава, че следващата година този процент може да е различен. Другото, което Лилия Райчева би искала да добави, е, че част от основните препоръки са били свързани с бързината на съобщаване на резултатите и е предложена идея да се създаде такава организация, че да се съобщават всеки ден. Направени са любопитни експерименти с привеждане на параметрите, които са предизвикали известни притеснения у екипа, одитирал самата дейност – показани са известни несъществени отклонения. В доклада са направени известни препоръки, но са отчетени и някои много силни страни.

Тома Иванов отговори на предишния въпрос - на Светослава Кузманова от “Дарик радио”. Той лично за нищо не съжалява и смята, че за нито едно действие СЕМ няма основание да съжалява за този едногодишен труд, с който Съветът се е опитал да бъде полезен преди всичко за зрителите и за медиите. Нормално е не всички телевизионни оператори да приемат радушно работата на СЕМ, тъй като Съветът има и надзорни и контролни функции и би било нереалистично да се очаква, че всички ще приемат работата на Съвета без никакви възражения. Г-н Иванов смята, че и в медиите е отразявана работата на

Съвета обективно, без да има крайности, което е нормално така да бъде отразявана работата на подобен орган в една демократична държава. В духа на благодарностите той иска да благодари преди всичко “на част от Комисията за

електронни медии, дала най-високата оценка за работата на Съвета със своето желание през последните шест месеца да подмени този състав на СЕМ”. Това показва, че Съветът за електронни медии не може да бъде обвинен поне в политически пристрастия и угодничество на управляващата в момента политическа сила. Ако не са били опитите за подмяна на състава на СЕМ и спирането на неговата дейност в една от най-важните му области на дейности – лицензирането, Съветът би могъл да бъде обвинен в политическо влияние, но този факт е много положителен, според Тома Иванов, и показва, че медийната регулация в България върви напред.

Продължавайки духа на изказването на Тома Иванов, **Юлиана Тончева** също сподели, че за нищо не съжالياва. Има усещане обаче, че напълно естествено е регулатор или контролиращ орган да влезе в известна степен в ролята “на боксовата круша”. Още от самото начало на СЕМ всички колеги са си давали сметка какво поемат като отговорност и като бъдеща дейност. Оттук нататък тя лично приема като “жест на оценка” факта, че именно след тези последни месеци, в които е било очевидно желанието да се мисли за замяна на състава на Съвета и дори в определни ситуации да се дискредитира неговата дейност и решения, в определен момент гилдията се е консолидирала и се е обединила, заставайки от “страната на СЕМ на бариерата”. Това за г-жа Тончева е важно и говори за това, че, макар и трудно и мъчително, регулацията в България върви напред. Надява се и в бъдеще това да бъде така.

Георги Лозанов съжالياва за много неща, нещо повече, в тази една година, винаги, когато е имал повод за съжаление, го е обявявал публично. Сега не би искал да прави “тъжна равносметка на тези поводи”. Това, за което генерално съжالياва Георги Лозанов, е че фактически много преди да възникне идеята за двата регулационни органа – СПЕМ и СЧЕМ, СЕМ е превърнат в СПЕМ, с това че лицензирането фактически не се е осъществявало и няма издадена нито една лицензия. Това е било извън Съвета. Този е поводът за сериозни съжаления. Това е централното му съжаление – Съветът е функционирал главно като СПЕМ и главно се е занимавал с БНТ през тази една година. В заниманието на СЕМ с БНТ той отделя три тенденции. Въобще в работата на Съвета Георги Лозанов смята, че има три периода – първият той нарича “екстремистки”, вторият – “меланхоличен” и третият смята, че е “професионален”. В екстремисткия период той би споменал две неща – начинът, по който е освободено предишното ръководство и начинът, по който без дебат е бил избран вр.и.д. Генерален директор на БНТ. Метафора на меланхоличния период, според него, се е превърнало предаването “Всяка неделя” и прословутото “четене на глас на договора на предаването”, когато не е било ясно определено мястото на Съвета по отношение на дейността. За щастие има и трети период, върху който Георги Лозанов би искал да акцентира. Този период е започнал вероятно с работата по Стратегията. По-късно е последвала общата интеграция във връзка с поправките в ЗРТ, във връзка с бъдещата съдба на регулацията, за които е говорила Юлиана Тончева. Там наистина се е оказало, че съветът има професионален потенциал, като специални благодарности Георги Лозанов отправя на г-жа Пешева, която се е стремяла да го организира и той да даде резултат. Стратегията и поведението на СЕМ по отношение на бъдещите поправки в ЗРТ са показали ново, по-добро лице на СЕМ във втората и в третата

фаза на неговото съществуване. Георги Лозанов би се радвал тъкмо това лице да бъде продължено, СЕМ да не връща към екстремизъм и към регулаторна меланхолия, макар че винаги пред регулацията е имало такива заплахи. Надява се СЕМ да е направил важни изводи за себе си през годината. Намира колегите си помъдрели и се надява и той така да е звучал.

Лилия Райчева би искала да сподели на това тържествено събиране по случай една година СЕМ, че в България е много трудно човек да бъде специалист по футбол и по телевизия, защото всички разбират от футбол и от телевизия. Докато при футбола обаче, трансферите са регламентирани и не са евтини, в телевизията и в радиото трансферите на кадри от Националната телевизия и от Националното радио към частния сектор са се извършили най-общо казано “безплатно” в ущърб на донорите и с големи ползи за частните медии. Това, разбира се, е едно от нормалните явления в една новосъздаваща се електронна медийна среда. На въпроса дали Лилия Райчева съжалява за нещо, смята, че който и да е от членовете на Съвета, ако толкова много е съжалявал, е имал избор – да си подаде оставката. Тя обаче има притеснения в няколко посоки. Едната посока, която е извън работата на СЕМ, е, че от 01.01.2003 г. няма да може да функционира част от ЗРТ, насочена към финансирането на обществените медии. Другото ѝ притеснение е, че операторите, получили от СЕМ съобщение, че са регистрирани, нямат връчени своите удостоверения, поради това, че не е приета тарифата за таксите. Това също е извън прерогативите на СЕМ. Третото ѝ притеснение е във връзка с дискусиата около текста, появил се по Интернет с предложения за нов закон. Основният патос е бил съсредоточен не върху философията на евентуалния бъдещ закон, а са започнали “безкрайни квотни пазарлъци”. Лилия Райчева е на мнение, че в съвременния свят електронните медии се развиват много бързо и всичко спрямо тях изостава – и регулацията и теоретичното им осмисляне и практиката. Ако е нужен нов закон, би трябвало да има и конвергентен орган, който би трябвало да слее телекомуникациите с електронните медии. Така патосът около това, кой ще бъде в регулационния орган и как ще бъде намерена формулата, че членовете да бъдат зависими и да действат в един или друг интерес, смята, че ще бъде избегнат. В личен план Лилия Райчева е доволна за извършената от Съвета работа. Тя отбелязва, че когато е работено по Стратегията, тя е отсъствала и макар че е изпращала материали, вероятно най-малко е участвала в изработването на тази | Стратегия, но в личен план още през м. януари, т.г. е предложила да бъде изработена Национална програма за развитие на електронните медии в България, което по същество е изработката на Стратегията. Струвало ѝ се е нередно да се “работи на тъмно и без перспектива”. Пак в личен план, тъй като не са посочени механизми за независимостта на регулационния орган, нито в съществуващия ЗРТ, нито в предложенията за промените му, тя е доволна, че преди време е предложила доц. Пешева да оглави Съвета през първата година, водейки се не само от личните ѝ качества, но и от това, че г-жа Пешева е избрана с най-голямо мнозинство от Парламента. Това за нея е било знак за общ консенсус за една от фигурите, които влизат в Съвета. Тук Лилия Райчева отвори скоба – за първи път е сформиран Съвет от хора, които са по-близо да радиото и телевизията, отколкото до шенията на различните политически сили. Лилия Райчева иска да отбележи и работата на всички служители на Съвета, които са влезли без проблеми в унисон с

изискванията на Съвета. СЕМ може да отчете една твърде успешна година. Понеже развитието на медиите, пък и регулацията е процес, ако този процес продължи, може би и резултатите ще са още по-добри.

Кирил Гоцев, генерален директор на БНТ, е имал намерение да се изкаже в личен план. Смята, че на гърба на БНТ в България са се създали много правила, които предполага, че обслужват всички сега. Той вижда телевизията като “червена нишка”, която ако се скъса, ще се прекъснат “въжетата” и тогава би станало страшно. (Кирил Гоцев поясни значението на червената нишка) БНТ ще удържи тази нишка здрава. Той благодари на Съвета за това, че с дейността си е подпомогнал много дейността на БНТ. През последните месеци, поне той така чувства БНТ като “щафетна пръчка”, която е предадена успешно от СЕМ на Медийната комисия. Той се надява, че през следващите шест години (както е записано за мандата на СЕМ в ЗРТ) ще се наблюдават същите хора в състава на СЕМ, защото “по-добри няма да бъдат намерени”. Кирил Гоцев смята, че отчетният доклад на СЕМ показва една малка част от случилото се през тази една година. Наистина членовете на Съвета отстояват една позиция и за това той благодари за професионалното отношение. Той се надява, че с помощта на БНТ и на БНР би трябвало този орган да представлява не само функцията СПЕМ, но и да бъде функцията СЧЕМ. Той завърши изказването си с любимия си “Малък принц”, който, когато разбира с голямо съжаление че неговата “Роза” не е единствена, а една от милионите рози на Земята, и при разговора си с лисицата, която пита дали там има дворци и кокошки, в този смисъл нека се наблюдава цялото разнообразие, а да не се задават едни и същи въпроси.

Други изказвания не бяха направени и Маргарита Пешева закри пресконференцията по повод “Една година СЕМ”.

Край на заседанието 14,00 часа. Следващо заседание, насрочено за 28.11.2002 г.

ЧЛЕНОВЕ НА СЕМ:

Анна Хаджиева	Георги Лозанов
Лилия Райчева	Мария Стефанова
Райчо Райков	Стефан Димитров
Тома Иванов	Юлиана Тончева
Маргарита Пешева		
Председател		